

LÉKAŘŮV POHLED NA UKŘIŽOVÁNÍ

napsal Dr. C. Truman Davis

Pilát prikázal, aby byl Ježíš surově zbit a pravděpodobně věřil, že takový trest uspokojí lůzu, ale ta požadovala více a Ježíš byl vyzdvihnut k ukřižování.

Lékář vypovídá o ukřižování

Asi před deseti lety jsem si při čtení knihy Den, kdy zemřel Kristus od Jima Bishopa uvědomil, že jsem po léta bral ukřižování více méně za samozřejmé - že jsem si zvykl na jeho hrůzu příliš jednoduchou známostí ponurých podrobností a příliš vzdáleným přátelstvím k našemu Pánu. Dokonce jsem ani neznal skutečnou bezprostřední příčinu smrti.

Pisatelé evangelia nám zde příliš nepomohou, protože ukřižování a zbičování bylo za jejich života něco tak běžného, že očividně považovali detailní popis za zbytečný. Takže máme pouze souhrnná slova Evangelistů: „Tedy propustil jim Barabáše, ale Ježíše zbičovav, vydal, aby byl ukřižován.“ (Matouš 27.26).

Nejsem kompetentní, abych zde diskutoval nekonečné psychické a duchovní utrpení ztělesněného Boha pykajícího za hříchy padlého člověka. Ale zdálo se mi, že jako lékař bych se mohl detailněji zabývat fyziologickými a anatomickými aspekty umučení našeho Pána. Co ve skutečnosti snášelo tělo Ježíše Nazaretského v průběhu těch hodin týrání?

To mne nejdříve přivedlo ke studiu vlastní praxe ukřižování, to je k mučení a popravě přibitím na kříž. Vděčím za mnohé těm, kteří studovali tento předmět v minulosti a zejména svému současnému kolegovi, dr. Pierre Barbetovi, francouzskému chirurgovi, který provedl vyčerpávající historický a experimentální výzkum a mnoho o tomto tématu napsal.

První známé ukřižování zřejmě prováděli Peršané. Alexandr Velký a jeho generálové ho přinesli do Středomoří - do Egypta a do Kartáginy. Římané se očividně naučili tuto praxi od Kartagiňanů a (jako téměř u všeho, co Římané dělali) rychle si osvojili vysoký stupeň efektivity a zručnosti při jejím provádění. Mnoho římských autorů (Livy, Cicero, Tacitus) zmiňuje ukřižování a ve starověké literatuře je popsáno několik inovací, modifikací a variací.

Například vzpřímená část kříže (kmen) mohla mít příčnou část (orpatibulum) připevněnou dvě nebo tři stopy (asi jeden metr) pod vrcholkem tak, jak si představujeme nejobvyklejší formu latinského kříže. Nejobvyklejší formou, používanou v dobách našeho Pána však byl kříž Tau ve tvaru řeckého písmene Tau nebo našeho T. Na tomto kříži bylo patibulum umístěno v zářezu na vrcholku kmene. Existují archeologické důkazy, že právě na tomto typu kříže byl ukřižován Ježíš.

Bez jakéhokoli historického nebo biblického důkazu nám středověcí a renesanční malíři předali obraz Krista nesoucího celý kříž. Ale vzpřímený kmen byl obvykle připevněn napevno na místě popravky a odsouzenec musel nést patibulum o váze asi 50 kila (110 liber) z vězení na místo popravky.

Mnoho těchto malířů a většina sochařů také ukazuje hřebíky trčící z dlaní. Historické svědectví Římanů a experimenty říkají, že hřebíky byly zatlučeny mezi malé kůstky na zápěstí a ne do dlaní. Hřebíky zatlučené do dlaní se vysmeknou mezi prsty, když mají nést tíhu lidského těla. Tato nepřesnost mohla vzniknout díky nepochopení Ježíšových slov Tomášovi, „viz ruce mé.“ (Jan 20:27). Moderní současní anatomové vždycky považovali zápěstí za součást ruky.

Tiulus, nebo malý nápis uvádějící trestný čin, oběti byl obvykle umístěn na tyči, která byla nesena v čele procesí z vězení a později přibita na kříž tak, aby vyčnívala nad hlavou. Tento nápis přibitý na vrchol kříže byl součástí charakteristické formy latinského kříže. Ale samozřejmě fyzické utrpení Kristovo začalo v Gethsemany. Z mnoha složek tohoto počátečního utrpení přitahuje největší fyziologický zájem krvavý pot. Je zajímavé, že svatý Lukáš, lékař je jediný, kdo se oněm zmínil. Říká: „A jsa v boji, horlivěji se modlil. I učiněn jest pot jeho jako krůpě krve tekoucí na zemi.“ (Lukáš 22.44).

Moderní vědci používali každý představitelný trik, aby vysvětlili tento popis, očividně pod chybným dojmem, že to se

prostě stát nemůže. Ale hodně úsilí mohlo být ušetřeno, kdyby se ti pochybovači podívali do lékařské literatury. I když je fenomén hematom, krvavého potu velmi vzácný, je dobře zdokumentován. Při velkém emocionálním napětí jako u našeho Pána se mohou malinké kapiláry v poních žlázách roztrhnout a tak dojde ke smíšení krve a potu. Tento proces možná způsobil značnou slabost a snad i šok.

Po zatčení uprostřed noci byl Ježíš předveden před Sandherina a Kaifáše, velekněze a zde došlo k prvnímu fyzickému traumatu. Voják udeřil Ježíše do obličeje, když byl zticha poté, co ho Kaifáš vyslyšel. Palácová ostraha Mu pak zavázala oči a s vysmíváním Ho nutila, aby je identifikoval, když procházeli okolo něj, plivali na něj a bili Ho do obličeje.

Časně ráno je zbitý a zhmožděný, dehydrovavý Ježíš vyčerpaný po bezesné noci veden Jeruzalémem do Praetorium pevnosti Antonia, sídla vlády prokurátora Judey, Pontia Piláta. Vy samozřejmě víte, jak Pilát chtěl přenést zodpovědnost na Heroda Antipase, tetrarchu Judey. Ježíš očividně v ruce Heroda neutpěl žádné fyzické týrání a byl vrácen Pilátovi. A pak v reakci na výkřiky zástupů nařídil Pilát propuštění Barabáš a odsoudil Ježíš ke zbičování a ukřižování.

Znalci poměrů se prou o neobvyklém zbičování jako předešle k ukřižování. Většina římských spisovatelů té doby tyto dvě věci nespojuje. Mnoho vědců se domnívá, že Pilát nejdříve nařídil zbičovat Ježíše jako úplný trest a že teprve pak přišel trest smrti ukřižováním jako reakce posměšků dáv zástup, že prokurátor nedostatečně hájí Césara proti tomuto podvodníkovi, který se údajně prohlašuje za Krále Židů.

Přípravy na zbičování byly provedeny, když byl Vězeň svlečen a když mu byly svázány ruce nad hlavou. Židé měli starý zákon, který zakazoval více než čtyřicet šlehnutí, ale je pochybné, že by se Římané pokoušeli řídit židovským zákonem v této záležitosti.

Římský legionář přistoupí s s flagrum (nebo flagellum) v ruce. Je to krátký bič skládající se z několika těžkých kožených řemenu s dvěma olověnými kuličkami připevněnými a konce každého z nich. Znovu a znovu je Ježíš bičován plnou silou těžkým bičem po zádech ramenech a nohou. Nejdříve řemeny přeseknou jen kůži. Jak ale úder pokračují, dostávají se hlouběji do podkožních tkání, což způsobí nejdříve vytékání krve z kapilár a nakonec prudké vytrysknutí ze svalových tepen.

Olověné kuličky nejprve způsobí velké hluboký modřiny, které se po dalších úderech otevrou. Nakonec kůže na zádech visí ve velkých cárech a calá záda jsou masou roztrhané krvácející tkáň k nepoznání. Když centurion usoudí, že vězeň je téměř na umření, je bití konečně zastaveno.

Zpola omdlévající Ježíš je pak odvázan a může se zhroutit na kamennou dlažbu mokrou od jeho vlastní krve. Římská vojska považují za velký žert tohoto provinčnického Žida, který se prohlašuje za krále. Přes ramena Mu hodí látku jako řízu a do ruky mu dají prut jako žezlo. Potřebují ještě korunu, aby byl jejich převlek kompletní. Ohebné větvičky pokryté velkými trny (obvykle používané v otýpkách jako dřevo na toupění) jsou upleteny do tvaru koruny a ta je přitisknuta na Jeho temeno. Opět dochází k hojnému krvácení, protože temeno je místo s nejvíce cévami na celém těle.

Po vysmívání a bití do obličeje Mu vojáci vezmou prut z ruky a udeří Ho přes hlavu, což zarazí trny ještě hlouběji do temene. Nakonec je jejich sadistický sport unaví a látka je mu stržena ze zad. Ta už přilnula ke strupům a séru ran, a proto stržení způsobí nesnesitelnou bolest stejně jako při nedbalém odstranění chirurgické bandáže a téměř jakoby byl znovu zbičován, začínají rány znovu krváčet.

S ohledem na židovský zvyk Mu Římané vracejí šaty. Těžké patibulum kříže je přivázáno na Jeho ramenech a procesí s odsouzeným Kristem, dvěma zloději a římskou popravčí četou s centurionem v čele začíná pomalý pochod po Via Dolorosa. Navzdory Jeho úsilí jít vzpřímeně, je na něj hmotnost těžkého dřevěného rámu spolu s šokem z velké ztráty krve příliš. Zakopne a upadne. Hrubé dřevo trámu zajede do rozedřené kůže a svalů ramen. On se snaží vstát, ale lidské svaly byly zkoušeny za jejich limit.

Centurion, který chce ukřižování urychlit, si zvolí přihlížejícího siláka ze severní Afriky, Simona z Cyrene, aby kříž nesl. Ježíš jde za ním, stále krvácí a potí studený, lepkavý pot šoku, dokud není konečně završena cesta z pevnosti Antonia na Golgotu v délce 594 metrů (650 yardů). Vězeň je znovu zbaven šatů s výjimkou bederního pásu, který židé povolují, a ukřižování začíná.

Ježíšovi nabídnou víno smíšené s myrrhou, mírnou analgetickou směs. On odmítá pít. Simonovi nařídí, aby položil patibulum na zem a Ježíš je rychle postrčen dozadu s rameny proti dřevu. Legionář hledá prohlubeň v přední části zápěstí. Zatluče těžký, čtvercový tepaný železný hřebík skrz zápěstí a hluboko do dřeva. Rychle se přesune na druhou stranu a zopakuje to znovu. Dává si pozor, aby nenapínal paže příliš pevně a umožnil určitý stupeň ohýbání a pohybu. Patibulum je pak vyzdviženo na místo na vrcholku kmene a nápis na patibulu „Ježíš Nazaretský, Král Židů“ je přibit na místo.

Léve chodidlo je nyní zatlačeno směrem vzad proti pravému a když jsou obě chodidla natažena s prsty směrem dolů, hřebík je zatlučen skrz klenbu nohou, kolena jsou mírně ohnuta. Oběť je nyní ukřižována. Jak zvolna klesá větší vahou na hřebíky v zápěstí, nesnesitelná bolest vystřeluje podél prstů a nahoru pažemi, aby vybuchla v mozku-hřeby v zápěstích tlačí

na středové nervy. Když se vzepne směrem vzhůru, aby se zbavil těchto obrovských muk, opře se celou vahou o hřeb zatlučený do chodidel. Znovu se objeví mučivá bolest, jak hřebík prochází nervy mezi kostmi chodidel.

V tomto okamžiku, kdy Mu paže podléhají únavou, svaly se stahují v křeči a svazují je silnou, nelítostnou tepající bolestí. Tyto křeče znemožňují, aby se mohl vzepnout. Protože visí za paže, má paralyzované hrudní svaly a mezižeberní svaly nemohou pracovat. Je možné nabrat vzduch do plic, ale nelze vydechnout. Ježíš bojuje, aby se mohl vzepnout a alespoň jednou krátce nadechnout a vydechnout. Nakonec se Mu v plicích a krvi nahromadí oxid uhličitý a křeče částečně povolí. Křečovitě se vzepne, aby vydechl a nadechl se životadárného kyslíku. To byly bezpochyby chvíle, kdy pronesl sedm krátkých vět, které jsou zaznamenány:

První byla, když se podíval na římské vojáky, kteří hráli v kostky o jeho bežešvý háv, „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ (Lukáš 23.34).

Druhá patřila kajícímu se zloději, „duš budeš se mnou v ráji.“ (Lukáš 23.43). Třetí při pohledu na vystrašeného, zarmouceného dospívajícího Jana - milovaného apoštola - byla, „Ženo, aj, syn tvůj.“ (Jan 19.26).

Čtvrtý výkřik je ze začátku 22. Žalmu, „Bože můj, Bože můj, pročs mne opustil?“ (Matouš 27.37, Mark 15.34).

Hodiny této neomezené bolesti, návaly různého zatížení, klouby drásající křeče, přerušované částečné dušení, pálivá bolest v místech, kde je tkáň odírána z Jeho rozedřených zad, pak se pohybuje nahoru a dolů proti hrubému dřevu. Pak začnou další muka. Hrozná drtivá bolest hluboko v hrudníku, jak se osrdečník pomalu plní sérem a začíná stlačovat srdce. Člověk si opět vzpomene na 22. Žalm, 15. Verš: „Jako voda rozplynul jsem se, a rozstoupily se všechny kosti mé, a srdce mé jako vosk rozpustilo se u prostřed vnitřností mých.“

Nyní je už skoro po všem. Ztráta tkáňové tekutiny dosáhla kritické úrovně, stlačené srdce zápolí, aby načerpalo těžkou, hustou pomalu tekoucí krev do tkání, mučené plíce se zoufale snaží lapat vzduch po malých dávkách. Značně dehydrované tkáně posílají záplavu impulsů do mozku. Víme, že Pán Ježíš Kristus propustil svoji duši z těla. Měl vše naprosto pod kontrolou dokonce i v čase své smrti (Jan 19.30).

Ježíš namáhavě vydechl popáté, „Žízním.“ (Jan 19.28).

Člověk si vzpomene na další verš z prorockého 22. Žalmu, „Vyprahla jako střepina síla má, a jazyk můj přilnul k dásním mým, anobř v prachu smrti položils mne.“ (Žalm 22.16).

Tělo Ježíšovo je nyní v okamžiku smrti a On cítí její mráz, jak Mu stoupa tkáněmi. Toto vědomí vede k šesté větě, která asi není více než zmučeným šepotem.

„Dokonánoť jest.“ (Jan 19.30).

Jeho poslání vykupitele je dokonáno. Konečně může nechat své tělo zemřít.

S posledním vzepětím ještě jednou zatlačí chodidla proti hřebu, narovná nohy, hlouběji se nadechne a vysloví poslední, sedmou větu: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ (Lukáš 23.46).

Zbytek znáte. Aby nebyl znevážen sabat, požádali Židé, aby byli odsouzení sundáni z křížů. Obvyklou metodou ukončení ukřižování bylo zlámání nohou na kříži. To zabránilo oběti, aby se mohla vzepnout, proto nešlo uvolnit napětí hrudních svalů a následovalo rychlé udušení. Nohy obou zlodějí byly zlámány, ale když vojáci přistoupili k Ježíšovi, viděli, že to není nutné. (Jan 19.31-33).

Zřejmě, aby si Ježíšovo smrt pojistil, vrazil Mu voják bodec v páté mezižeberní mezeře směrem nahoru skrz osrdečník a do srdce. 34. verš 19. kapitoly Evangelia podle Jana říká: „a hned vyšla krev a voda.“ To znamená, že se uvolnila vodnatá tekutina vaku okolo srdce a krev ze srdce, což posmrtně dokazuje, že nás Pán nezemřel obvyklou smrtí na kříži - udušením, ale na selhání srdce v důsledku šoku a stlačení srdce tekutinou v osrdečníku.

Tak jsme se podívali - včetně lékařského doložení - na ztělesnění zla, které člověk spáchal na člověku a na Bohu. Byl to hrozný pohled a stačil k tomu, abychom se cítili sklíčení a deprimovaní. Jak vděční můžeme být, že máme další pokračování nekonečné milosti Boží vůči člověku - zázrak vykoupení a očekávání triumfálního rána, kdy dojde ke vzkříšení!

Dr. C. Truman Davis je celostátně uznávaným oftalmologem, viceprezidentem American Association of Ophthalmology a aktivní postavou v hnutí Křesťanských škol.